

Cuiavian University in Wloclawek

International scientific and practical conference

**PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY
IN THE MODERN WORLD:
THE ART OF TEACHING AND LEARNING**

February 26–27, 2021

Volume 1

**Wloclawek,
Republic of Poland
2021**

International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»: conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 1. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». 232 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Dr **Elżbieta Nowakowska**, Cuiavian University in Wloclawek;

Dr **Adam Pieńkowski**, Cuiavian University in Wloclawek.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

GENERAL PSYCHOLOGY

AND PSYCHOLOGY OF PERSONALITY

Психологічний аспект виникнення стресових ситуацій
у військовослужбовців України

Гачак-Величко Л. А., Капінус О. С., Ролюк О. В. 8

Особистісні проблеми юнаків як предмет роботи психолога
вищого навчального закладу

Гоцуляк Н. Є., Куриця Д. І., Бабелюк О. В. 12

Стресостійкість особистості у контексті її адаптаційного потенціалу

Грилюк С. М., Тютюнник Л. Л. 16

Фізична культура та спорт як важливі дієві засоби
виховання особистості

Дейнеко А. Х., Рябченко О. В., Шевчук О. К. 20

Роль психолога у постреабілітаційному житті
осіб із наркотичною та алкогольною залежністю

Козира П. В. 24

Особливості конфліктності працівників ДСНС України
з різним рівнем особистісної автономії

Сергієнко Н. П., Свічкач М. О. 27

Психологічні особливості прояву агресивності
та її змістовне наповнення в юнацькому віці

Федоренко А. Ф., Сидоренко О. Б. 31

П'ятифакторна модель особистості

Юсіфова А. А. 35

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS

IN EDUCATION

Формування креативної компетентності майбутнього педагога
в умовах коледжної освіти як психолого-педагогічна проблема

Гаврилюк О. А., Засипкіна Л. А., Твердохліб Н. В. 40

Пілотне дослідження особливостей пізнавальних психічних процесів
і прогностичних здібностей дітей молодшого шкільного віку

Горелова В. О. 43

Формування інтересу до хорового співу молодших школярів

Кифенко А. М., Романова Т. В., Голян Х. В. 47

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-11>

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ХОРОВОГО СПІВУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Кифенко А. М.

*кандидат педагогічних наук,
Фаховий коледж «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Романова Т. В.

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
Фаховий коледж «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Голян Х. В.

*викладач
Фаховий коледж «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Хорове мистецтво є важливою складовою української національної культури. Традиції хорового співу в Україні мають багатовікову історію, а в сучасній Новій українській школі хоровий спів є невід'ємною складовою уроку музичного мистецтва. Основним підґрунтям у вихованні і розвитку природного співочого інстинкту дітей є вітчизняна вокальна музично-педагогічна спадщина.

Проблема розвитку вокальних здібностей молодших школярів є полем зору вітчизняних педагогів-музикантів В. Верховинця, Ф. Колесси, М. Леонтовича, М. Лисенка, С. Людкевича, К. Стеценка, Б. Яворського та ін. У сучасній науково-методичній літературі дану тему висвітлюють науковці: Л. Венгрус, К. Малініна, Л. Сверлюк, С. Світайло, К. Кушнір, О. Рахманова та ін.

Теоретичні положення пізнавального інтересу відображено в наукових доробках Л. Виготського, В. Волошиної, Л. Долинської, С. Рубінштейна, А. Смірнова, Б. Теплова, В. Мясіщева, Л. Занкової, Д. Узнадзе, Г. Щукоїної та ін.

Зважаючи на багатогранність класифікації і диференціації поняття «інтерес», зупинимся на визначенні яке подано С. Рубіншном. Інтерес, це «зосередженість особистості на певному предметі думок, що викликають прагнення ближче ознайомитися з ним, глибше у нього

проникнути, не випускати його з поля зору». Вчений вважає інтереси «специфічними мотивами культурної, зокрема, пізнавальної діяльності людини» та характеризує інтерес як «мотив, що діє внаслідок своєї усвідомленої значущості та емоційної привабливості» [5, с. 526].

Сучасні дослідники В. Волошина, Л. Долинська, Л. Лохвицька, визначають інтерес як «вибіркове навчально-пізнавальне ставлення особистості до предметів, явищ, подій довкілля, а також певних видів діяльності, які мають для неї життєве значення».

Проблема розвитку інтересу до хорового співу молодших школярів є важливим етапом розвитку музикальності учнів.

За В. Чабанним основними передумовами розвитку інтересу учнів до хорової діяльності є музичні, комунікативні, концертно-просвітницькі заходи; прагнення до самоствердження, навчально-пізнавальні, пізнавально-творчі проекти [6]. А. Жарова виділяє наступні мотиви хорової діяльності: сам процес співу, взаємодія з керівником, розучування нових пісень, виступ на концертах, позитивні емоції від виступу.

Інтерес учнів до хорового співу формується, в першу чергу, через емоційний відгук на музику при прослуховуванні та співі хорових творів. Емоції є фундаментом у формуванні інтересу та музичних здібностей. За Д. Кабалевським, для успішного уроку з будь-кого предмету потрібна наявність інтересу і захопленість.

За Б. Бечак, «хоровий спів – найбільш доступний вид музичної діяльності, адже голос – «інструмент», даний людині від народження, удосконалюється разом з її ростом і розвитком. А оволодіння співочими навичками є одночасно і формуванням людських почуттів і емоцій» [1]. Важливою складовою розвитку інтересу до хорового співу молодших школярів є пісенний репертуар. Навчальна програма уроків музичного мистецтва дітей молодшого шкільного віку базується на творах композиторів-класиків: О. Кошиця, М. Лисенка, М. Леонтовича, Я. Степового, К. Стеценка та ін. Зарубіжні композитори представлені хоровими творами І. Баха, І. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена, Е. Гріга, П. Чайковського, П. Чеснокова та ін.

Позитивний вплив на моральний та музичний розвиток молодших школярів мають твори духовної музики, адже більшість церковних пісень присвячено християнській моралі та дидактиці. За О. Майбою, вокально-хорове навчання на прикладах духовних піснеспівів впливає на емоційну сферу дитини, адже прищеплює любов до Батьківщини, виховує повагу та толерантність до оточення, розвиває творчі здібності. Через вокально-хоровий спів ми приходимо до загальнолюдських моральних істин з опорою на національні традиції. Духовна хорова

музика є полем зору сучасних українських композиторів Г. Гаврилець, Л. Горової, Л. Дичко, Б. Працюк, І. Сахно, Б. Фільц та ін.

За В. Медушевським, твори православних композиторів «з їх давньої національно-характерною мелодикою, багатою й неповторною своєрідністю гармонізації, несиметричними ритмами посідають почесне місце у скарбниці світової музичної культури [4]. Розспіви православної церкви здатні облагородити, піднести серце, душу над земним і зігріти серце небесною благодаттю. Церковний спів служить засобом вираження почуттів, розкриває найглибші, благородні, піднесені стани душі, які не можна висловлювати словами», вважає науковець.

Отже, важливу роль у формуванні інтересу до хорового співу на уроках музичного мистецтва молодших школярів є пісенний репертуар. Пісенний репертуар виступає дидактичним, високоморальним пластом, що є одним із основних факторів гармонійного розвитку дитини, в якому формуються особистісно-значущі якості виконавська культура та гуманні взаємини між учасниками хорового колективу. Успішність освітнього простору залежить від ступеня реалізації програм, які покращують види музичної діяльності в Новій українській школі, педагогічні впливи, які гармонізують розвиток дітей. Тому музичне виховання потребує подальшого розгляду та дослідження, оскільки музика є одним із вагомих засобів впливу, і має високий потенціал у розвитку психічних функцій та інтелектуальних здібностей дітей молодшого шкільного віку.

Література:

1. Бечак Б. А. Виховання мистецтвом / Б. А. Бечак – Москва : Просвещение, 1981. – С. 10.
2. Волошина В.В. Розвиток пізнавальних інтересів у дошкільників та молодших школярів. / В.В.Волошина, Л.В.Долинська, Л.В.Лохвицька. К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2003.
3. Майба О. К. Педагогічні принципи формування духовних цінностей молодших школярів у процесі вокально-хорового навчання / О. К. Майба // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського: педагогічні науки. – № 2 (57). – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. – С. 89-100.
4. Медушевский В. В. Представления о миссии музыки как фундамент образования. Сб. «Церковь и искусство» IX всероссийские науч но– 230 образовательные знаменские чтения «Традиционные ценности в условиях глобализации» / В. В. Медушевский. – Курск, 2014. – С. 12.

5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. / С. Л. Рубинштейн – СПб.: Питер, 2005.
6. Чабанный В.Ф. управление самодеятельным хором [Текст] / В.Ф. Чабанный. – Москва: 2009.
7. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2014. 472 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-12>

ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА» ДО ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Коваль Т. В.

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

Готовність майбутнього вчителя початкових класів до виховання толерантності у молодших школярів є компонентом готовності до педагогічної діяльності. Це складне соціально-педагогічне утворення, яке містить у собі комплекс цінностей, якостей толерантного спрямування, професійно-педагогічних знань загального характеру, які входять до змісту соціально-гуманітарних і професійно-орієнтованих дисциплін і спеціальних про основи толерантності, технологій здійснення виховання толерантності, спрямованістю професійно-педагогічних умінь і навичок щодо їх використання в практичній роботі з молодшими школярами [4, с. 342].

Готовність майбутнього вчителя до виховання толерантності у молодших школярів виділяємо як частину професійної компетентності вчителя початкових класів і певний стан, який виникає внаслідок інтеграції мотивів, установок, цінностей, індивідуально-психологічних якостей, професійно-педагогічних знань, умінь і навичок, досвіду з виховання толерантності у молодших школярів. Цілісність цього утворення визначається повноцінним розвитком його складових компонентів.